

BOUWERS GELOVEN IN DE MELKVEEHOUDE RIJ

Melkveehouders moeten bij de bouw of verbouwing van een melkveestal rekening houden met wat het beste is voor henzelf en voor de koeien. Het gaat om een zware investering. Een koeplaats kost minstens 5000 euro. – *Luc Van Dijck*

ADLO organiseerde in december een studiedag over de aandachtspunten bij de bouw van melkveestallen. Als je gaat bouwen of verbouwen, dan staat het denken over de toekomst van je melkveebedrijf centraal. Hoeveel mensen zullen er op het bedrijf werken? Hoeveel dieren kan en wil je houden? Welk type melkstal verkies je?

De stal

Bert Engelen van BE-consult schetste, vanuit zijn ervaringen in de Kempen en omstreken, de trends en uitgangspunten bij de bouw of verbouwing van melkveestallen. “De koeien zijn productiefactor nummer 1; daarom is de stal zo belangrijk. Gezonde koeien in een comfortabele stal zullen goed melk geven. Ze zullen ook langer meegaan. De grotere stallen met open zijwanden hebben doorgaans een

beter stalklimaat. Dakisolatie en mechanische ventilatie kunnen een meerwaarde bieden. We zien dat de melkinstallatie en de wachtruimte vaak in een apart gebouw ondergebracht worden. Dat is duurder maar biedt meer mogelijkheden voor uitbreiding. Mestkelders zijn nog de regel. Bedrijven die kiezen voor zand in de boxen zijn genoodzaakt om met een bovengrondse mestopslag te werken. Er zijn ook bedrijven die bewust kiezen voor een dichte vloer en voor bovengrondse mestopslag. Zonnepanelen op de daken

.....

Goedkoop bouwen is moeilijk,
duur bouwen is geen
probleem.

.....

zijn goed ingeburgerd. Pocketvergisters zijn in opgang. Het gaat om kleine biogasinstallaties die enkel mest vergisten (ongeveer 2000 m³ per jaar) en voorzien zijn van een gasmotor met een vermogen van 10 kW.”

De koeien

Koeien die hun natuurlijke behoeften zo veel mogelijk kunnen voldoen, scoren het best voor gezondheid, dierenwelzijn en productiviteit. Twee derde van de tijd is de koe bezig met liggen, eten en drinken. Naar deze functies moet dan ook de meeste aandacht gaan en dat vertaalt zich in comfortabele ligboxen, voldoende vreetruimte en de continue beschikbaarheid van vers water. Koeien die veel kunnen rusten, geven hogere producties, hebben minder stress en de kans op beenletsels is veel kleiner. De boxen

moeten aangepast zijn aan de maat van de koeien zodat ze goed recht gaan liggen en gemakkelijk kunnen gaan liggen en opstaan. Ieder type van boxbedekking (zand, matras, diepstrooisel ...) heeft voor- en nadelen. Maar elke boxbedekking moet de koe voldoende grip geven. Zij moet zacht genoeg zijn om wrijvingsletsels te voorkomen en veerkrachtig genoeg om schokken op te vangen. Dominante koeien moeten hun rangorde kunnen laten gelden. Ranglage koeien moeten kunnen vluchten. Koeien moeten genoeg plaats hebben om elkaar te passeren. Redenen genoeg dus om de stal te voorzien van ruime looppaden en voldoende en ruime tussengangen.

De arbeid

Een stal is niet alleen de plaats waar de koeien verblijven, het is ook de plaats waar de melkveehouder het grootste deel van zijn tijd doorbrengt en het meeste werk verzet. Er bestaat een hele batterij aan technische hulpmiddelen om de arbeid gemakkelijker of efficiënter te maken, dat is genoegzaam bekend. Bert Engelen: "Het is aan de veehouder om uit te maken welk systeem het beste bij hem past en wat hem het meeste voordeel oplevert in functie van de kostprijs. Maar een goed doordachte stal- en erfing is primordiaal voor het werkgemak en de efficiëntie. Een goede stal heeft zijn prijs: goedkoop bouwen is niet gemakkelijk, duurder bouwen geen enkel probleem. Toegeven aan koecomfort is geen goede keuze. Zorg dat je bedrijf technisch goed draait en dat je dat ook kan aantonen. Als je 1% goedkoper kan lenen, dan maakt dat op een groot bedrag een heel verschil."

Tenslotte gaf Bert Engelen enkele tips om de kostprijs te beperken. "Zorg dat je in de stal zo snel mogelijk kunt melken. De melk is je inkomen. Probeer standaard te bouwen. Stallenbouw is grotendeels prefab. Wie daarvan afwijkt, betaalt dat cash. Bredere stallen betekenen zwaar-

de investeringskosten van melkveestallen (tabel 1), dus zonder de kosten voor bijvoorbeeld jongvee, erfverharding, wateropslag en andere. Je mag deze cijfers niet veralgemenen. Het gaat om een beperkt aantal dossiers (het gemiddeld aantal koeplaatsen is 123) over de

Gezonde koeien in een comfortabele stal zullen goed melk geven. Ze zullen ook langer meegaan. Welke boxbedekking je ook kiest, ze moet de koe voldoende grip geven.

dere spanten en die zijn veel duurder. Bovengrondse mestopslag is goedkoper maar vraagt extra arbeid. Dat is ook het geval voor diepstrooiselboxen."

De investeringskosten

Op basis van informatie uit VLIF-dossiers maakte ADLO enkele berekeningen rond

periode 2010-2011. Het betreft gefactuurde kosten, dus exclusief eigen arbeid. De erelonen van architect of studie bureau zijn niet meegeteld.

De gemiddelde bedragen zijn 5000 euro per koeplaats, waarvan 3500 voor de stal en 1500 voor de melkinstallatie. We zien grote verschillen, voor een deel te motiveren door het type stal of het type verbouwing. Deze berekeningen sluiten redelijk goed aan bij de VLIF-normbedragen, dat zijn de maximale investeringskosten die het VLIF betoelaagt. In tabel 2 vind je volledigheidshalve de 'aanvaardbare investeringskosten' voor een melkveestal en een melkinstallatie per koeplaats. Uit tabel 1 blijkt verder nog dat de duurste koeplaats driemaal duurder is dan de goedkoopste. Wie duurder bouwt, zou de meerkosten moeten kunnen compenseren door een hogere productie (in de veronderstelling dat alle kosten en opbrengsten gelijk blijven). Een onvolledige benutting van de stal weegt zwaar door in de kosten en de bedrijfsresultaten. In ieder geval moet het management op punt staan om al het potentieel uit de stal te halen. ■

Tabel 1 Investeringskosten van een melkveestal per koeplaats - Bron: ADLO

Investeringskost	Aantal	Gemiddeld (euro)	Minimum (euro)	Maximum (euro)
Stal per koeplaats	N = 27	3.486	2.112 (openfrontstal)	6.488 (beperkt aantal nieuwe plaatsen)
Per m ² stal	N = 16	249	116 (openfrontstal)	330
Melkinstallatie per koeplaats	N = 23	1.323	641	2.023
Stal + melkinstallatie per koeplaats		4.915	2.753	7.949

N = 27 waarbij 1 potstal, de andere zijn ligboxenstallen meestal in combinatie met enkele plaatsen op stro; N = 23 (3 draaimelkstellen, 7 melkrobots, 9 andere, 4 onbekend)

Tabel 2 Investeringskosten voor een melkveestal en een melkinstallatie per koeplaats - Bron: ADLO

Investeringskost ¹	Normbedrag per koeplaats zonder btw (euro)
Melkveestal met voorzieningen voor het melken, melkinstallatie en melkkoeltank (zonder ruimte voor jongvee en stro-opslag)	5.000
Melkveestal (alleen huisvesting melkkoeien)	2.750
Melkveestal (deel melkstand, wachtruimte, melkhuis, technische ruimte)	900
Melkinstallatie met melkkoeltank	1.350
Melkkoeltank	225

¹ In functie van het aanvaardbare aantal koeplaatsen